

30. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toiminnastaan v. 1947 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1947 musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi päätoimittaja L. E. Ahon sekä jäseniksi säveltäjä B. Carlsonin, filosofian tohtori E. M. v. Frenckellin, vaatturi T. Hiekkarannan, toimitusjohtaja E. Hirvosen, pääjohtaja J. Hämäläisen, työnjohtaja K. A. Koposen, toimittaja R. K. Sventon ja toimittaja O. E. Virtasen. Syyskuun 11 p:nä kuolleen vaatturi Hiekkarannan tilalle kaupunginvaltuusto valitsi lautakunnan jäseneksi toimintavuoden loppuun veistokalustonhoitaja E. Hallikaisen. Vaatturi Hiekkaranta oli musiikkilautakunnan monivuotisena jäsenenä ja varapuheenjohtajana syventynyt lautakunnan tehtäviin, toimien innokkaasti erikoisesti kaupungin työläisväestön musiikki- ja teatteriharrastusten edistämiseksi, ja oli hänen kuolemansa lautakunnalle valitettava menetys. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi vaatturi Hiekkaranta kuolemaansa saakka ja siitä lähtien vuoden loppuun työnjohtaja Koponen. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa päätoimittaja Aho.

Lautakunta kokoontui vuoden varrella 13 kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 266 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 292.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimisto. Lautakunnan sihteerin tehtävistä huolehti oikeusneuvosmies K. E. Furuhjelm. Intendenttinä toimi filosofian maisteri N.-E. Ringbom ja taloudenhoitajana rouva E. A. R. Zilliacus. Intendentti Ringbom nautti palkallista virkalomaa maaliskuun 16 p:n ja huhtikuun 15 p:n välisenä aikana Skandinavian maihin tehtävää opinto- ja neuvottelumatkaa varten sekä palkatonta virkavapautta v:n 1947 syyskuun 23 p:n ja v:n 1948 maaliskuun 23 p:n välisenä aikana väitöskirjan laatimista tarkoittavien musiikkitieteellisten tutkimustöiden suorittamista varten. Hänen sijaisenaan toimi säveltäjä E. Marvia.

Intendentin hoidettavana olevassa ulkomaisessa kirjeenvaihdossa oli lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 190.

Musiikkilautakunnan päätökset ja aloitteet. Lautakunnan aloitteesta muutettiin Oy. Yleisradio ab:n kanssa tehtyä, voimassa olevaa sopimusta siten, että useita radiointimaksuja korotettiin keskimäärin 50 %.

V:n 1946 toimintakertomuksessa lähemmin selostettuun lautakunnan ja Suomalainen ooppera oy:n väliseen uuteen sopimukseen, jonka nojalla kaupunginorkesteri luovutetaan oopperanäytäntöihin, tehtiin lautakunnan aloitteesta sellainen muutos, että maksu orkesterin myötävaikutuksesta oopperaesityksissä korotettiin 125 000 mk:sta 150 000 mk:aan kuukaudelta v:n 1947 syyskuun 1 p:n ja v:n 1948 kesäkuun 1 p:n välisenä aikana.

Revisiotoimisto oli kertomuksessaan v:lta 1946 mm. huomauttanut, että kaupunginorkesterin työsuoritus oopperalle ei ollut oikeassa suhteessa sen konserttityöhön sekä että kaupungin todellinen kokonaisavustus oopperalle oli kohtuuttoman suuri. Lautakunta oli jo aikaisemmin harkinnut mainittua kysymystä ja suunnitellut tällöin oopperasopimuksen erään kohdan muuttamista siten, ettei orkesteria luovutettaisi oopperalle joka

torstai-illaksi, vaan ainoastaan niinä viikkoina, jolloin sinfonia-konsertteja ei annettu ja että oopperan olisi luovuttava torstai-illoistakin pakottavien syiden ilmaantuessa orkesterin taholta. Lautakunnan mielestä oli kuitenkin epäilyksenalaista, oliko kohtuullista vähentää oopperanäytäntöjen lukumäärää, koska orkesterin luovuttaminen oopperan käytettäväksi oli lautakunnan mielestä tapahtuva sellaisin ehdoin, että oopperan työ kävi mahdolliseksi ja oli taattu. Päätyessään lopulta siihen, ettei orkesterin oopperatyön supistamiseen ollut ainakaan toistaiseksi pakottavia syitä, lautakunta katsoi valvoneensa, että orkesteria käytetään kaupungin musiikkielämän edistämiseen.

Musiikkilautakunnan toimiston viranhaltijain ja kaupunginorkesterin henkilökunnan palkkauskysymykset. Sen johdosta, että musiikkilautakunnan aikaisemmat esitykset, joista viimeinen joutui kaupunginvaltuuston harkittavaksi kertomusvuonna tapahtuneen kaupungin viranhaltijain yleisen palkkajärjestelyn yhteydessä, eivät johtaneet toivottuun tulokseen, lautakunta teki lokakuun 28 p:nä uuden esityksen asiassa pyrkien siinä poistamaan ne lautakunnan mielestä ilmeiset epäkohdat, jotka edelleen vallitsivat sen alaisten sääntöpalkkaisten viranhaltijain palkkauksessa. Mainittu esitys ei kuitenkaan joutunut kaupunginvaltuuston harkittavaksi kertomusvuoden aikana.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 17 p:nä 1947 tekemällä päätöksellä luovuttiin elokuun 2 p:nä 1946 annetun työaikalain 18 §:ssä edellytetystä mahdollisuudesta sisällyttää sunnuntaityökorvaus kuukausipalkkaan, mutta tämä tapahtui sillä varauksella, että palkkalautakunnan vallassa oli päättää, oliko sunnuntaityön katsottava jo tulleen osaksi tai kokonaan korvatuksi. Niissä tapauksissa, joissa kyseisen työn katsottiin tulleen korvatuksi, työaikalaisissa säädetty palkankorotus sunnuntaityöstä ei tullut kysymykseen v. 1947. Pitäen viikottaista työtuntimäärää vähäisenä ja ottaen huomioon poikkeuksellisen pitkän kesäloma-ajan palkkalautakunta sittemmin katsoi sunnuntaityökorvauksen v:lta 1947 vapaa-ajan muodossa sisältyneen kokonaisuudessaan kuukausipalkkaan ei ainoastaan orkesterin henkilökunnan vaan myös musiikkilautakunnan toimiston viranhaltijain osalta.

Lokakuun 28 p:nä lautakunta antoi virka- ym. sääntöjen tarkistamiskomitealle lausunnon orkesterin jäsenten ikärajaista ja palvelusajasta eläkkeen saamista varten, jolloin lautakunta asettui sille periaatteelliselle kannalle, että sekä ikärajaa että palvelusaikaa olisi nykyisestä alennettava, koska musiikkitaiteilija vain poikkeustapauksissa oli täydessä kunnossa 67 vuotiaana. Lautakunta esittikin sen vuoksi, että orkesterin jäsen oikeutettaisiin saamaan täyden eläkkeen täytettyään 60 vuotta ja palveltuaan 27 vuotta sekä että hänen olisi joka tapauksessa erottava toimestaan täytettyään 64 vuotta.

Kaupunginorkesterin valtuuskunta ja orkesterin järjestysmies. Orkesterin jäsenet valitsivat soittokaudeksi 1947/48 keskuudestaan orkesterin valtuuskunnan jäseniksi orkesterin jäsenet V. Arjavan, E. Taimelan ja A. Viljavan, viimeksi mainitun puheenjohtajana. Jäsen Arjavan pyydettyä marraskuun 8 p:nä vapautusta jäsenyydestä, valittiin hänen tilalleen konserttimestari N. Levin. Orkesterin järjestysmiehenä toimi edelleen muusikko A. Karsti.

Kaupunginorkesterin toiminta. Orkesterissa oli v. 1947 76 soittajan virkaa. Orkesterin johtajana toimi kapellimestari M. I. Similä ja konserttimestarina ensi viulunsoittaja N. Levin.

Kertomusvuoden aikana toimeenpantiin kaksikymmentäneljä varsinaista sinfonia-konserttia, joista kapellimestari Martti Similä johti kolmetoista, kapellimestari Carl Garaguly Ruotsista yhden, kapellimestari Heinz Freudenthal Ruotsista yhden, professori Leo Funtek yhden, professori Armas Järnefelt yhden, professori Tor Mann Ruotsista yhden, kapellimestari Nils-Eric Fougstedt yhden, kapellimestari Frits Schuurman Hollannista yhden, kapellimestari Eero Kosonen yhden, kapellimestari Jussi Jalas yhden, tohtori Antonia Brico Yhdysvalloista yhden ja kapellimestari Manuel Rosenthal Ranskasta yhden.

Kansansinfoniakonsertteja toimeenpantiin yhdeksäntoista, joista kapellimestari Martti Similä johti kahdeksan, kapellimestari Sten-Åke Axelson Ruotsista yhden, kapellimestari Carl Garaguly Ruotsista yhden, kapellimestari Heinz Freudenthal Ruotsista yhden, professori Leo Funtek yhden, kapellimestari Kurt Bendix Ruotsista yhden, professori Armas Järnefelt yhden, kapellimestari Erik Cronvall yhden, professori Tor Mann Ruotsista yhden, kapellimestari Frits Schuurman Hollannista yhden ja kapellimestari Jussi Jalas kaksi.

Kansankonsertteja toimeenpantiin kahdeksantoista, joista kapellimestari Martti Similä johti yksitoista, kapellimestari Nils-Eric Fougstedt yhden, professori Georg Schnéevoigt yhden, kapellimestari Eero Kosonen yhden, kapellimestari Lauri Saikkola yhden, tohtori Antonia Brico Yhdysvalloista yhden, kapellimestari Manuel Rosenthal Ranskasta yhden ja professori Toivo Haapanen yhden.

Edellä mainittujen lisäksi toimeenpantiin kaksi ylimääräistä konserttia, nimittäin vapunpäivän matinea, jonka johti kapellimestari Martti Similä ja ylimääräinen sinfonia-konsertti, jonka johti professori Georg Schnéevoigt.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: a) kotimaisia sävellyksiä: Sibelius: Sinfonia V ja VII, Tapiola (kaksi kertaa), neljä legenda Kalevalasta, Historiallisia kuvia, sarja I musikista näytelmään Myrsky sekä Yöllinen ratsastus ja auringon nousu; Ringbom: Sinfonia II; Madetoja: Sinfonia II ja III, neljä laulua: Romance sans paroles, Ilta, Taatto minne liitävät joutsenet nuo, Geisha, Lyyrillinen sarja sellolle ja orkesterille, Huvinäytelmäalkusoitto, Syksy sekä laulusarja L. Onervan runoihin; Palmgren: Pianokonsertto V; Klami: Kaksi kuvaelmaa Kalevalasta; Ranta: Partita sinfonica; Raitio: Sinfoninen ballaadi; Englund: Epinikia; Linnala: Sinfonia II; Soninen: Sinfonisia tuokioita; ja Bergman: Majnätter.

b) ulkomaisia sävellyksiä: Mendelssohn—Bartholdy: Sinfonia III ja IV sekä Alkusoitto näytelmään Kesäyön unelma; Ravel: Schéhérazade ja Espanjalainen rapsodia; Strauss: Tod und Verklärung (kaksi kertaa), Till Eulenspiegels lustige Streiche ja sarja Ruusuritari; Bach: Sinfonia D-duuri; Beethoven: Sinfonia III, IV, V ja VII, Viulukonsertto D-duuri, Pianokonsertto IV ja Alkusoitto näytelmään Coriolanus; Wren: Sinfonietta; Goldmark: Viulukonsertto a-molli; Verdi: Pajulaulu ja Ave Maria oopperasta Othello; Tšaikovski: Viulukonsertto D-duuri; Wagenaar: Alkusoitto Cyrano de Bergerac; Orthel: Sinfonia III; Dvorak: Sellokonsertto h-molli; Debussy: Kaksi nocturnoa; Creston: Two choric dances; Fauré: Shylock-sarja; Rosenthal: Pikkuammatteja; Reger: muunnelmia ja fuuga Mozartin teemasta; Schubert: Alkusoitto italialaiseen tyyliin; Mozart: Sinfonia concertante viululle, alttoviululle ja orkesterille sekä Sinfonia C-duuri; Brahms: Sinfonia I, III ja IV, Traagillinen alkusoitto, Konsertto viululle, sellolle ja orkesterille, Pianokonsertto d-molli ja Viulukonsertto D-duuri; Wagner: Faust-alkusoitto ja Valkyriain ratsastus; Bruckner: Sinfonia VII; Liszt: Pianokonsertto II; Shostakovitsh: Sinfonia IX; Schumann: Pianokonsertto a-molli (2 kertaa), Sinfonia III ja Sellokonsertto a-molli; Lalo: Alkusoitto oopperaan Le Roi d'Ys; sekä Prokofjeff: Sinfonia V.

Kaupunginorkesteri avusti 153 oopperanäytännössä ja 11 yksityisessä konsertissa, joihin viimeksi mainittuihin luovutus tapahtui tariffin mukaista maksua vastaan.

Varsinaisissa sinfoniakonserteissa kävi kaikkiaan 16 754 henkilöä eli keskimäärin 698 henkilöä konserttia kohden sekä kansansinfonia- ja kansankonserteissa 16 093 henkilöä eli n. 435 henkilöä konserttia kohden ja ylimääräisissä konserteissa 1 077 henkilöä. Konserteissa käyneen yleisön kokonaismäärä oli kertomusvuonna 33 924 henkilöä, v. 1946 33 318 henkilöä, v. 1945 33 730 henkilöä ja v. 1944 26 495 henkilöä.

Taloudelliset tulokset. Kaupunginorkesterin toiminnan taloudellisista tuloksista esitetään seuraavat tiedot:

Tulot kaupunginorkesterin työstä v. 1947 olivat 4 004 944 mk, josta 2 578 104 mk oli tuloja orkesterin omista konserteista ja 1 408 500 mk tuloja avustamisesta oopperanäytännöissä ja konserteissa. Nuottien lainaamisesta kertyi tuloja 18 340 mk. Talousarviossa tulot arvioitiin 2 600 000 mk:ksi.

Menot olivat v. 1947 16 774 157 mk, josta viranhaltijain palkkaukset 15 005 489 mk, konserttikulut 1 542 684 mk ja muut kulut 225 984 mk.

Lautakunnan sihteeri suoritti kuukausittain taloudenhoitajan toimintaa koskevat tilintarkastukset.

Taloudenhoitajan ennakkovarat. Musiikkilautakunnan esityksestä kaupunginhallitus korotti taloudenhoitajan ennakkovarojen määrän 60 000 mk:sta 100 000 mk:aan käteismaksujen suorittamista varten, johon enakkoon sisältyivät myöskin kannantavarat.

Taidelaitosten avustaminen ja niiden toiminnan valvonta. Talousarvion pääluokan Sivistystoimi lukuun Avustukset musiikkilautakunnan käytettäväksi merkittyjen apurahojen asianmukaisen käytön valvonta järjestettiin siten, että lautakunta jakoi talousarvion mainitussa luvussa lueteltujen 26 taidelaitoksen taiteellisten saavutusten ja niiden taloudellisen aseman silmälläpidon lautakunnan jäsenten ja sen toimiston viranhaltijain kesken.

Lautakunnan päätöksen mukaisesti maksettiin kysymyksessä olevat avustukset kolmessa erässä, puolet helmikuussa sekä neljännes kesäkuussa ja neljännes elokuussa.

Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus. Syyskuun 12 p:nä tehtiin musiikkilautakunnan ja Säveltäjain tekijänoikeustoimisto Teoston välillä sopimus v:ksi 1948 entisin ehdoin, paitsi että kaupungin suoritettava korvaus korotettiin 50 000 mk:sta 80 000 mk:aan.

Kaupunginorkesterin vuokratariffi korotettiin elokuun 29 p:nä 50 %.

Konserttien ohjelmaselostukset. Konserttien ohjelmistoa selostettiin v:n 1947 aikana painetuissa, ohjelmalehtisiin sisältyvissä liitteissä. Selostuksista huolehti edelleen intendenti Ringbom.

Konserttiohjelmien julkaisuoikeuden lautakunta antoi v:n 1947 syyskuun 1 p:n ja v:n 1948 syyskuun 1 p:n väliseksi ajaksi oopperalaulaja S. Räikköselle 40 000 mk:n korvausta vastaan, ohjelmalehtisen hinnan ollessa 10 mk.

Konserttien pääsylippujen hinnat. Syyskuun 1 p:stä lukien korotettiin sinfoniakonserttien pääsylippujen hinnat, jotka olivat olleet 100 mk, 80 mk ja 50 mk vastaavasti 150 mk:aan, 125 mk:aan ja 100 mk:aan sekä kansansinfonia- ja kansankonserttien pääsylippujen hinnat 25 mk:sta 40 mk:aan, erikoistapauksissa 50 mk:aan.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyystilaisuuksiin. Musiikkilautakunta oikeutettiin, kuten ennenkin, luovuttamaan harkintansa mukaan kaupunginorkesterin maksutta hyväntekeväisyystilaisuuksiin. Orkesteria luovutettiin entistä enemmän mainitunlaisiin tarkoituksiin.

Ulkoilmakonsertit. V. 1947 musiikkilautakunta yhteistoiminnassa urheilu- ja retkeilylautakunnan retkeilyasiamiehen kanssa järjesti talousarvioon ulkoilmakonsertteja varten merkityn määrärahan puitteissa joukon ulkoilmakonsertteja eri puolilla kaupunkia. Näissä konserteissa esiintyivät Helsingin työväenyhdistyksen torvisoittokunta, Viipurin työväen soittajat, Pääkaupungin karjalaisten soittokunta, Käpylän urheilijain soittokunta ja Helsingin torvisoittokunta, joka eri sopimuksen mukaan oli velvollinen antamaan 30 ulkoilmakonserttia. Konsertteihin osallistuivat myös seuraavat kuorot: Helsingin työväen mieskuoro, Helsingin työväenyhdistyksen sekakuoro sekä eräät Suomen laulajain ja soittajain liittoon kuuluvat kuorot.